

הפלות

נושא העבודה

הפלות

תאריך: ינואר 2017

העבודה מוגשת בחסות העמותה של

נוער שוחר משפט עברי

הקדמה אישית

בחרתי לחקור את נושא הפלת העוברים, ואת הזכויות והחובות של נשים בהקשר זה במשפט העברי ובדין הישראלי העכשווי. מדובר בנושא שנוי במחלוקת, בייחוד על רקע ההלכה היהודית והדבקות בה בקרב חוגים נרחבים בחברה הישראלית.

הדין הישראלי, כפי שנוכחתי לדעת, מושפע בין השאר מהמשפט העברי בנושאים אלו. בעיניי, לנושא ההפלות השלכות מרחיקות לכת על זכויות מהותיות של נשים ושל בני אדם בכלל, ולכן בחרתי להתעמק בהשלכות אלו ובמשמעותן בנוגע לזכויות אדם, לאוטונומייה של הפרט, ובעיקר לזכותן של נשים לממש את חופש הבחירה שלהן בהליך הפלת העובר שבבטן.

ראיתי בעבודה זו הזדמנות לחקור נושא שקרוב גם אליי באופן אישי, כאישה בישראל. מטבע הדברים, עשויה גם אני ביום מן הימים להתמודד עם ההשלכות של החוק והדין הנוהג בישראל בסוגיות העולות בעבודה.

תוכן עניינים

1	מבוא	פרק ראשון
2	משפט עברי	פרק שני
3	האיסור להפיל והיתרו	פרק שלישי
6	שלבי ההריון	פרק רביעי
7	משפט ישראלי	פרק חמישי
8	רשלנות רפואית	פרק שישי
10	חוק ההפלות הישראלי וזכויות האישה	פרק שביעי
12	השוואה	פרק שמיני
13	סיכום	פרק תשיעי
14		ביבליוגרפיה

מבוא

בעבודתי, אכתוב על הפלות הן במשפט הישראלי והן במשפט העברי מכמה זוויות שונות. אדון בשאלות כגון- האם העובר נחשב לאדם חי? מה הן זכויות הנשים על גופן? הפלה או הפסקת הריון, היא הפסקת הריון מכוונת, בשל הריון לא רצוי או מסוכן.

בחרתי בנושא כי הוא חשוב לי, כאישה במדינת ישראל, ומשפיע על העתיד שלי ושל כל הנשים שאני מכירה. תהליך העבודה היה מעניין ואף פוקח עיניים, למדתי דברים שלא ידעתי על הנושא וכולי תקווה כי מי שיקרא את עבודתי ילמד גם כן. כמו כן, אני מקווה שהנושא יעלה לדיון הציבורי וכתוצאה מכך יכול להוביל לשינוי משמעותי בחברה שלנו.

ארצה להשאיר בכם מחשבה שתלווה אתכם בעת קריאת העבודה, בעזרת משל זמר מפורסם (התרגום לא רשמי):

אתה קם בבוקר ומוצא את עצמך יושב במיטה ביחד עם כנר חסר הכרה. כנר מפורסם, חסר הכרה. גילו אצלו מחלת כליות קטלנית, ואיגוד חובבי המוזיקה חיפשו בכל התיקים הרפואיים הנגישים ומצאו שרק לך יש את סוג הדם המתאים לסייע. לפיכך הם חטפו אותך, ואמש הם חיברו בין מחזורי הדם שלך ושלו, כדי שהכליות שלך יסייעו בניטרול רעלים מדמו. אם ננתק ביניכם עכשיו, הוא ימות, אך אם ישרוד במשך תשעה חודשים, הוא יחלים וניתן יהיה לנתק ביניכם בבטחה. מה היית עושה?

משפט עברי

במשפט העברי, אתמקד בשני נושאים חשובים-

1. התנגשות בין חיי האם לחיי העובר

2. שלבי התפתחות העובר

3. היתר הפסקת הריון בשל מחלות קשות לאם ולעובר

במקורות רבים התייחסו לעובדה כי חיי האישה קודמים לחיי העובר, דבר המתנגש עם האיסור אותו

כולנו מכירים- איסור התני"ך לרצוח. ומכאן עולה שאלה חשובה ביותר- האם העובר נחשב אדם חי?

האיסור להפיל והיתרו

אחת השאלות הכי חשובות ומשמעותיות כיום היא השאלה- האם במקרים מסוימים מותר לאישה להפיל את עובריה? אם כן, מה הם המקרים? מחד גיסא, ברור שיש איסור במקורות המשפט העברי על המתת העובר, ומאידך גיסא, כל עוד לא נולד, אין לו דין של אדם חי.

"שופך דם האדם, באדם דמו ישפך, כי בצלם ה' ברא את האדם" (בראשית ט', 6) מכאן נובעת אחת השאלות הכי גדולות במשפט העברי והישראלי כאחד- האם העובר נחשב אדם בשלבי ההריון? על פי מקורות רבים במשפט העברי, אם בהולדת התינוק נגרמת סכנה לאם, ניתן לעצור את ההריון מפני שחייה של האישה קודמים לחייו של העובר.

"הַאִשָּׁה שֶׁהִיא מְקַשָּׁה לִילֵד, מִחֲתָכִין {יח} אֶת הַנֶּלֶד בְּמַעֲיָהּ וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֲבָרִים אֲבָרִים, מִפְּנֵי שְׁחִיָּה קוֹדֶמִין לְחַיָּיו. וְצָא רַבּוֹ, אֵין נוֹגְעִין בוֹ, שְׂאִין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ:"¹ שאומר, כל עוד לא יצא התינוק לאוויר העולם, אין לו נפש ואפשר "להרוג" אותו ולהציל את אמו. מקור נוסף לכתוב הוא הרמב"ם "אף זו מצות לא תעשה שלא לחוס על נפש הרודף. לפיכך הורו חכמים שהעובר שהיא מקשה לילד מותר לחתוך העובר במיעיה. בין בסם בין ביד מפני שהוא כרודף אחריה להורגה. ואם משהוציא ראשו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש וזהו טבעו של עולם."² הרמב"ם מתייחס לדין רודף האומר כי אם אדם א' הולך להרוג את אדם ב', יש היתר ואף חובה על אדם ג' הצופה מהצד להציל את אדם ב' על ידי הריגת אדם א', ואומר דבר דומה-אם העובר מאיים על חייה של האם, מותר להרוג את העובר בכדי לשמור על האם.

הרב אליעזר ולדנברג³ נשאל על ידי המנהל הכללי של בית החולים שערי צדק פרופ' דוד מ' מאיר, האם זה בסדר להפסיק את ההריון בשל מחלת התייזקס כשהעובר בן 3 חודשים.

מחלת התייזקס היא מחלה תורשתית, אשר סימניה הם התפתחות לקוייה של הילוד בשנת חייו הראשונה. בשנה זאת, הילד נעשה מפגר בהתפתחותו הפיזית והשכלית. התינוק מפתח עוורון ושיתוק גופני, ונכון להיות התוצאה היא מוות עד גיל 4. מעבר לכך שהמחלה היא תורשתית, 90 אחוזים מהמקרים הם במשפחות יהודיות אשכנזיות יוצאות רוסיה ופולין. המחלה מופיעה אצל 25 אחוזים מהילודים במשפחות הנושאות גן זה. הבעיה הגנטית היא מחסור באנזים הדרוש לפירוק חומרים

¹ משנה אהלות, פרק ז', משנה ו

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א' הלכה ט'²

³ הרב אליעזר יהודה וולדנברג (ג' בטבת תרע"ו, 10 בדצמבר 1915 - ל' בחשוון תשס"ז, 21 בנובמבר 2006), מחשובי הפוסקים במאה העשרים. נודע בעיקר בזכות תשובותיו בנושאי רפואה והלכה. חבר בית הדין הרבני הגדול, זוכה פרס ישראל לספרות תורנית, ופרס הרב קוק.

שומניים בגוף, במיוחד בתאי מערכת העצבים המרכזית להריסת רקמות אלה על כל ההתפתחויות שתוארו.

כיום, אין למחלה טיפול ספציפי מעבר לסייעוד לילדים ועזרה פסיכולוכית להורים. אין איך להציל את הילד אך אפשר לנסות ולהאריך את חייו במספר חודשים ואף פותחו בדיקות המאפשרות לדעת האם קיים גן זה. אם אכן קיים גן זה, עלולה מחלה זו להתפתח ב-25% אצל ילדיהם של הנשאים ומציעים לבני הזוג שלא להתחתן או לאמץ ילדים. בעזרת אותה בדיקה, ניתן כיום לאבחן את המחלה אצל עובר ברחם אמו (על ידי ניקור מי שפיר ובדיקתו). במקרה בו העובר חולה, הרופאים ממליצים על הפסקת הריון.

בשל תנאי הטכנולוגיה, אי אפשר לקבל תשובות על מחלת העובר לפני תום שלושה חודשי הריון. האם המחלה נחשבת מספיק חמורה בשל תוצאותיה בכדי להפסיק הריון אחרי שלושה חודשים?

תשובתו של הרב אליעזר ולדנברג הייתה, כי על פי הכתוב בספרי שו"ת ציץ אליעזר, במקרה המיוחד הזה בו התוצאות כה חמורות, אפשר להתיר הפסקת הריון עד 7 חודשים בתנאי שהאם לא בסכנה. מהחודש

השביעי להריון, הדבר כבר יותר חמור כי בהרבה מקרים התינוק כבר עומר להיוולד.⁴

דעתו של הרב אליעזר ולדנברג היא, כי אין עונש מוות על הריגת עובר כמו על שאר הרציחות, בניגוד להרבה פוסקים הסוברים כי יש איסור. אך הוא אינו אלא תקנת חכמים, ומחמת איבוד נפשות אין נדנד כלל, ומשום כך מתיר בשו"ת מהרי"ט⁵ הפלת עובר בכל מקום בו נחוץ הדבר בשל רפואת אמו, אפילו לא בשל פיקוח נפש לאם. בנוסף, צידד להתיר במפורש בשו"ת שאילת יעבי"ץ "וגם בעובר כשר יש צד להקל לצורך גדול כל כמה דלא עקר אפילו אינו משום פיקוח נפש אמו, אלא להציל לה מרעתו שגורם לה כאב גדול." "היעבי"ץ, מתיר הפלה בשל כאב גדול (גופני או נפשי) שנגרם לאישה על ידי העובר ואומר שיש להקל בזה. לכן, במקרה כמו שלנו, יגרם לאם צער וכאב גדול מאוד כשיוולד לה תינוק חולה, מותו בטוח בעוד מספר שנים ואין להוריו או לרופאיו איך לעזור לו. מעבר לכך, גם התינוק סובל וכאוב ולפי הרב אליעזר ולדנברג- זהו המקרה הקלאסי ביותר להתיר הפלה גם לאחר שלושה חודשי הריון. לא משנה אם הכאב הוא נפשי או פיזי, ולדבריו, הכאבים הנפשיים חמורים מהפיזיים ובעיקר משפיעים על הגוף ויכולים

⁴ שו"ת ציץ אליעזר חלק ט' סי' נ"א שער ג'

⁵ ר' יוסף מטראני (1568 - 1639), מכונה מהרי"ט, נודע בעיקר בעקבות השו"ת אותו חיבר, (שו"ת המהרי"ט), שימש כחכם באשי של טורקיה, ושימש גם כשד"ר בקושטא.

להוביל להתקפים גופניים קשים. במקרה חמור כמו זה בו אנו עוסקים, החמור גם להורה וגם לתינוק, פסק הרב אליעזר ולדנברג כי יש להתיר הפסקת הריון עד 7 חודשים.

מנגד, טוען הרב משה פיינשטיין כי כתוב במפורש בתוספת סנהדרין (נט ע"א) שאסור בתכלית האיסור לרצוח. יתר על כן, ברמב"ם כתוב במפורש עוד יותר כי הריגת עובר היא רציחה לכל דבר, מפני שכתוב שאם האישה מתקשה ללדת באופן בריא מותר לבצע הפלה בכדי להציל את האם, הואיל והעובר מהווה סכנה לחייה והתורה חייבה להציל את הנרדף, אפילו בנפשו של רודף אפילו כשהרודף הוא קטן ואף כשרודף באונס, הרי שסובר שהוא פטור, דבר זה נחשב לרציחה של ממש, לכן אסור להרוג אותו אלא לחייב הצלה בנפש הרודף⁶. כלומר, אם משתמשים בדין "רודף", בכדי להתיר את הריגת העובר, בלי דין "רודף" היה אסור להרוג את העובר. לכן, הריגת העובר בלי הצדקה של נזק פיזי לאם, נחשבת רצח.⁷

שלבי ההריון

הלכות רוצח א', ט'⁶
⁷ שו"ת אגרות משה, חושן משפט, חלק ב', סימן ס"ט

רבנים רבים, דנו בעניין שלבי ההריון השונים. מה ההבדל בין לפני חודש שביעי לאחרי? מה ההבדל בין חודש שלישי לאחרי?

המהרי"ט והיעב"ץ, שניהם לא מזכירים הבדל בין עד 3 חודשי הריון לאחרי 3 חודשי הריון. ההבדל היחיד ביניהם הוא בין מצב בו התחילה הלידה לבין מצב שלא.

גם בשו"ת חוות יאיר, הסתייג מחילוקים אלו בין 40 יום לאחרי 40 יום ובין 3 חודשים לאחרי 3 חודשים. הרב משה פיינשטיין סובר כי בעולם כולו ואף בישראל, מתירים "להרוג עוברים", ומספר עצום של עוברים כבר נהרגו. האם עדיין יש צורך לעשות סיג לתורה? וכל שכן לא לעשות קולות באיסור רציחה החמור? מעבר לכך, הוא מתנגד לדברי הרב אליעזר ולדנברג ואומר ששלבי ההריון השונים לא משפיעים, לא מחלות, לא סבל האם, אסור מדין תורה להפיל עובר.

במשפט הישראלי, קיים חוק הפסקת הריון⁸. החוק קובע כי בכדי לבצע הפלה באופן חוקי, צריכה אישה לעבור ועדה של שלושה אנשים (שאחד מהם חייב להיות אישה)⁹ -

1. רופא מוסמך, בעל תואר מומחה ביילוד וגניקולוגיה

2. רופא מוסמך נוסף העוסק באחד מהמקצועות הבאים: יילוד וגניקולוגיה, רפואה פנימית, פסיכיאטריה, רפואת משפחה או בריאות הציבור

3. עובד סוציאלי על פי חוק שירותי הסעד

בכדי לקבל אישור לביצוע ההפלה, צריכה האישה לתת הסכמה מודעת¹⁰ ולעמוד באחד או כמה מהסעיפים הבאים:

1. האישה למטה מגיל הנישואין (18), או מעל גיל 40

2. ההריון נובע מיחסים אסורים לפי החוק הפלילי, מגילוי עריות או לא מנישואין

3. הוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי

4. המשך ההריון עלול לסכן את חיי האשה או לגרום לאשה נזק גופני או נפשי

5. המשך ההריון עלול לגרום נזק חמור לאשה או לילדיה, מחמת תנאיה המשפחתיים או החברתיים הקשים של האשה ושל סביבתה.¹¹

הוועדה לא יכולה לקבל או לדחות בקשה בלי שהאישה הופיעה בפניה והציגה את נימוקה.¹²

האישה חייבת לעבור את ההפלה במקום המוסמך לכך ועל ידי רופא מורשה.

מי שהפסיק את הריונה של אישה בידיעה שהיא בהריון, יצטרך לשלם קנס או לשבת במאסר, אך במקרים מיוחדים בהם היה סיכון לחיי האם או שהפסקת ההריון הייתה תוך כדי טיפול רפואי אחר בגופה של האישה והרופא לא ידע קודם לכן כי היא בהריון.

החוק הקיים כיום, מתבסס על החוק הבריטי, ועדת בקי וועדות נוספות אחרות.¹³

רשלנות רפואית

---

⁸ ס' 312-318 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וס' 316(א)(5) של חוק העונשין המקורי תוספת חדשה שלא הייתה קיימת בחוק העונשין המקורי⁹

¹⁰ הסכמה בכתב אחרי שהוסברו לה הסיכונים הגופניים והנפשיים הכרוכים בהפסקת ההריון.

¹¹ בשנת 1980, בוטל הסעיף החמישי לאחר חקיקת החוק המתוקן ההמשך בעמ' 10 ראה הערת שוליים ⁹¹²

¹³ "חוק ההפלות הישראלי" – היבט מגדרי ופמיניסטי, דלילה אמיר וניבה שושי

לפי חוק הפסקת הריון¹⁴ רשאית הועדה לאשר הפלה בשל העובדה שהוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי (כלומר, גם אם יש סיכוי קטן, מותר לאשר את הפסקת ההריון).

אחת השאלות הגדולות ביותר היא מה קורה כאשר מעורבת בסיפור גם רשלנות?

בפסקי הדין זייצוב נגד כץ¹⁵ ופלונית – קטינה נ' שירותי בריאות כללית¹⁶ מוצגת בדיוק השאלה הזאת.

בעניין זייצוב, מדובר ברשלנות בעת מתן ייעוץ גנטי להוריו של קטין שנולד עם תסמונת תורשתית (Hunter¹⁷), כאשר היה יכול להיוולד אך ורק עם מום זה או לא כלל.

במקרה שלנו, ישנה השוואה בין מוות במקום בו היו כבר חיים לבין אי-קיום מלכתחילה. עיקרון קדושת החיים משווה בין חיים למוות, והמשנה לנשיא מ' בן פורת טענה כי חיים באשר הם, אפילו אם כרוכים בסבל ובמוגבלות, טובים מאי הקיום. במקרה זה, הקטין המוגבל זכה, כתוצאה מהתרשלות, למתנת חיים, אפילו אם היא פגומה. החיים, הם תמיד ערך חיובי, לכן ראוי לפצות כל אדם שתוחלת חייו התקצרה, בהתעלמות מסיכוייו לאושר. מצד אחד, החוק מתיר הפסקת הריון אם "הוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי"¹⁸ ומצד שני, כשהילד כבר הגיע לאוויר העולם, אסור לפגוע בחייו, ותופס בו עיקרון קדושת החיים. השופטים א' ברק, ש' לוי, ד' לוי, א' גולדברג והמשנה לנשיא המדינה מ' בן פורת קבעו כי הערעור נדחה.

בעניין פלונית נ' כללית, מדובר בתסמונת תורשתית אחרת, שנקראת ה-X השביר¹⁹. אישה בריאה, הלכה לרופא, ד"ר זר, לשם מעקב הריון, אך ד"ר זר לא שלח אותה לבדיקת ה-X השביר ושאר הבדיקות שביצעה נראו תקינות. פלונית נולדה, ולאחר זמן מה גילו כי היא סובלת מפיגור קשה.

הרופא, טען כי הוא ידע שקיימת בדיקה כזאת, אך לא ידע שניתן לשלוח נשים לבדיקה כבדיקת סקר²⁰, כיוון שבתקופת המקרה לא היה לו איך להתעדכן בטכנולוגיה החדשנית ביותר. השופט משה דרורי, טען

¹⁴ ס' 316 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

¹⁵ ע"א 518/82 זייצוב נ' כץ, פ"ד מ(2) 85, עמ' 95

¹⁶ ת"א (י-ם) 5416/03 פלונית – קטינה נ' שירותי בריאות כללית, פס' 124 על זכות של עובר לחיות.

¹⁷ תסמונת האנטר (Hunter Syndrome) - תסמונת גנטית נדירה בה חסר באנזים אינו מאפשר לגוף לפרק שרשראות ארוכות ומורכבות של מולקולות סוכר החשובות לבנייה ולפעולה של מרכיבי גוף שונים.

¹⁸ ראה הערת שוליים 14

¹⁹ תסמונת ה-X השביר - תסמונת הגורמת לפיגור שכלי על רקע תורשתי. מחסור בחלבון ספציפי הנקרא FMRP בתאי הגוף, ייצור החלבון נפגע או נמנע כתוצאה משינוי בגן FMR1.

כי אדם הקורא את המאמרים שפורסמו לפני המקרה, יכול להבין שקיימת בדיקה גם אם אינה מומלצת. התובעים, טענו כי קופת החולים כללית, מחוייבת לעדכן את הרופאים, וכמובן לדאוג למטופלות שלה. המסקנות היו, כי קופת החולים כללית הייתה צריכה לעדכן את הרופאים, ולכן, פסק השופט משה דרורי, כי גם ד"ר זר וגם קופת חולים כללית אחראים ברשלנות. שני המקרים המצויינים פה, מראים כי השאלה הקשה ביותר בנושא היא מה השאלה- מה עדיף? חיים בנכות או אי קיום? כיצד ניתן לפצות על דבר שכזה?

חוק ההפלות הישראלי וזכויות האישה

---

²⁰ בדיקות סקר- נבדלות מבדיקות אבחנתיות שאנו מתבקשים לעבור כאשר אנו חולים, או כאשר הרופא חושד במצב כלשהו ומחפש כלים שיסייעו לו באבחון. בדיקות הסקר הן בדיקות תקופתיות שנועדו לאתר ולזהות מידת סיכון להיווצרות בעיה רפואית, כאשר בחלק מהמקרים תוצאותיהן מעידות על בעיה ועל צורך באבחון. לחילופין, בדיקת סקר יכולה לשלול סיכון.

בשנת 2015, הוגשה הצעת חוק הפסקת הריון ומטרתו "להסדיר את הטיפול בהפסקת הריון בישראל, באופן שיקדם את השוויון בין המינים ויבטיח את זכותה של אישה על גופה, זכותה לבריאות, לחירות ולהגנה על כבודה כאדם, תוך הכרה בפוטנציאל החיות של העובר בשים לב לגיל ההריון".²¹

הצעת החוק, בניגוד לחוק הפסקת הריון²² שנחקק בשנת 1977 המונע מנשים לקבל החלטה עצמאית על גופן, נותן לפונה תמיכה סוציאלית, הזדמנות קבלת החלטות עצמאית על גופה, מעניק לאישה מקום להשמיע את קולה בוועדה, וקובע כי שניים מחברי הוועדה יהיו נשים ובעצם יוצר שוויון בין המינים. הצעת החוק, מונעת את הפסקות ההריון המסוכנות ולא מבוקרות, שמתבצעות על ידי רופא לא מוסמך או האישה בעצמה, כיוון שהמדיניות בארצנו כיום לא מאפשרת את חירותן של הנשים. החוק, שיזמו חברות כנסת נשים בלבד, מציג את כל השיקולים בנושא בצורה הנכונה והמתאימה ביותר, תוך שמירת כבוד וחופש הבחירה של האישה.

במאמרן של דלילה אמיר וניבה שושי²³, המתייחסות לחוק ההפלות הישראלי, השתיים מצטטות את השופטת הדסה בן-עיתו, הקובעת כי ההחלטה אם להביא ילד לעולם היא אישית, ואין לה קשר למדינה. החוק המוכר לנו כיום, קובע איסור כללי על הפסקת הריון, אליו מתלווים ארבעה סעיפי הרשאה, וגם הקמת "ועדה להפסקת הריון" בכל בית חולים. החוק, מעניק את הסמכות הבלעדית למדינה, באמצעות ועדה זו. אין הכרה בבחירתה האינטימית של האישה, פשוט כי היא לא משנה. זה מה שהצעת החוק המחודשת ב-2015 ניסתה להביא לידי ביטוי. יתרה מזאת, האישה נדרשת להופיע בפני ועדה ולהסביר את נסיבות חייה, נסיבות הכניסה להריון ולהסתכן בניזיפה על התנהגות לא ראויה.

מפני שנשים רבות רואות בהפסקת הריון או אי מימושו הכרח קיומי, שלילת האפשרות היא אינה רק חדירה לפרטיות, אלא גם מחויבות בעלת השלכות לא רק על חייה של האישה אלא על מציאות ארוכת טווח.

סעיף 5 לחוק, שבוטל, גרם לעימותים בין חילוניים וארגוני נשים לבין מנהיגי הציבור החרדי, כיוון שאיפשר להתיר הפסקת הריון של אישה במשפחה מרובת ילדים.

---

²¹ הצעת חוק הפסקת הריון, התשע"ו-2015

²² ראה הערת שוליים 8

²³ ראה הערת שוליים 13

פסק הדין פלונית נ' פלוני²⁴, בו שפטו מ' שמגר, מ' אלון וה' בן-עתו, עוסק בזכויות הבעל. מדובר על זוג הנשוי משנת 1975 ויש להם ילדה אחת שהיא בת 3. המערערת הפסיקה בעבר הריון אחד ונכנסה להריון שוב. הזוג, נקלע למחלוקות ומריבות ביניהם, האישה הנמצאת בחודש החמישי להריונה, הוכתה על ידי בעלה. בעלה אף פנה לבית המשפט המחוזי בחיפה וביקש, שבית המשפט ימנע מהמערערת את הפלת העובר. השופטת ה' בן-עתו, פירשה את החוק ואמרה כי שלבי ההריון השונים הם דבר אינטימי. האיסור על ביצוע הפלות נובע מטעמים שונים כמו הכרה בעיקרון קדושת החיים, האינטרס הציבורי לדאוג להמשך קיום האנושות בהגנה על חיים עתידיים, האינטרס להגדלת האוכלוסיה במדינה. לעומת זאת, יש האומרים שהיות והעובר לא "חיי", האישה חופשית לעשות בגופה כרצונה, וכל עוד העובר נמצא ברחמה הינו חלק מגופה. הריון ולידה כשהם בכפייה, עלולים להזיק לבריאות האישה יותר מהפלה.

השוואה

---

²⁴ ע"א 413/80 פלונית נ' פלוני, פ"ד לה(3) 57

גם במשפט הישראלי וגם במשפט העברי עולה השאלה- האם העובר נחשב אדם בשלבי ההריון? שאלה זו מלווה אותי כל הזמן בעת כתיבת העבודה. לפני כתיבת העבודה, לא הייתי מודעת לחוק, לפיתוח שלו, לפסקי הדין השונים ולאזכורים השונים להפלות במשפט העברי. במקורות המשפט העברי והישראלי שחקרתי, יש הסכמה מלאה כי במקרה של סכנה גופנית לאישה, יש לבצע הפסקת הריון ולדאוג לאם. במשפט הישראלי, יש יחס גם לפגיעות הנפשיות והסוציאליות, לעומת המשפט העברי שבו רק הרב אליעזר ולדנברג התייחס להיבט הנפשי.

במשפט הישראלי, לעומת המשפט העברי, אין יחס למספר חודשי ההריון בחוק.

גם במשפט הישראלי וגם בעברי יש יחס לנזק גופני של התינוק, אם הוא יולד חולה או בעל מום ויש הסכמה כי בשני המקרים יש צורך בהפלה, חוץ מהרב משה פיינשטיין שטוען כי רק במצב סכנה לחייה של האישה יש צורך בהפלה.

סיכום

אחרי שהשוותי בין המשפט העברי לישראלי וחקרתי רבות את הנושא, לפי דעתי צריך לשנות את החוק הקיים כיום, לחוק הנותן יותר חופש בחירה לאישה, להחליט מה היא תרצה לעשות עם חייה וגופה, בשלבים בהם זה לא יגרום נזק גופני.

הופתעתי לגלות שבניגוד למדינות אחרות בעולם, החוק בנושא הפסקת הריון לא מפותח או מודרני כלל, לא נותן לאישה את החירות לעשות מה שתרצה לעשות עם גופה שלה.

ארצה להתייחס למשל שהזכרתי במבוא. המשל מתאר בצורה נפלאה את דעתי ביחס להפלות- יש בתוך האישה עוד "אדם", שחי ומתקיים רק ממנה ובזכותה, אבל לה, צריכה להיות זכות הבחירה להחליט אם היא אכן רוצה שהוא התקיים ממנה גם בתשעת החודשים הקרובים וגם בעתיד. התוצאה של זה היא קשה פיזית ונפשית. אני חושבת שלאישה צריכה להיות בחירה מלאה בעת ביצוע הפלה, גם כשמדובר בסכנה רפואית, כל אישה צריכה להיות עצמאית ולהחליט על גופה שלה.

רשימה ביבליוגרפית

חקיקה

- ס' 312-318 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וס' 316(א)(5) של חוק העונשין המקורי.
- הצעת חוק הפסקת הריון, התשע"ו-2015

פסיקה

- ע"א 413/80 פלונית נ' פלוני, פ"ד לה(3) 57
- ע"א 518/82 זייצוב נ' כץ, פ"ד מ(2) 85
- ת"א (י-ם) 5416/03 פלונית – קטינה נ' שירותי בריאות כללית, פס' 124 על זכות של עובר לחיות.

ספרות מחקר

מאמרים

- "חוק ההפלות הישראלי" – היבט מגדרי ופמיניסטי, דלילה אמיר וניבה שושי

משפט עברי

ספרות הפסיקה

- בראשית ט', 6
- משנה אוהלות, פרק ז, משנה ו
- רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש, פרק א, הלכה ט

ספרות השו"ת

- שו"ת אגרות משה, חושן משפט, חלק ב, סימן סט
- שו"ת חוות יאיר
- שו"ת מהרי"ט
- שו"ת ציץ אליעזר, חלק יג, סימן קב
- שו"ת ציץ אליעזר חלק ט' ס"י נ"א שער ג'
- שו"ת שאילת יעב"ץ